
UIT DEN LANDE

De SPV in een veranderende GGZ 8e Nascholing Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundigen

Paul Hemels

In de tweede week van oktober (2007) vond de achtste nascholing voor sociaal psychiatrisch verpleegkundigen plaats in Hotel Schylge op Terschelling. Traditioneel georganiseerd door de V&VN-SPV in nauwe samenwerking met - en gefaciliteerd door - Lilly Nederland.

Het bestuur van de beroepsvereniging had besloten om af te wijken van het traditionele concept. Lag andere jaren het accent vooral op de overdracht van informatie, dit jaar had de bijscholing een interactief karakter. Van de deelnemers werd een actieve houding verwacht.

Gedurende drie dagen werd gedebatteerd over lopende en aanstaande veranderingen in zorg en samenleving. Er werd met name aandacht besteed aan de invloed van deze veranderingen op de beroepsuitoefening.

Naast beroepsgenoten waren sleutelfiguren aanwezig uit de GGZ en de samenleving.

De eerste dag werd gevuld met inleidingen en 's avonds vond een 'Lagerhuis Debat' plaats.

Op deze wijze werden de kaders neergezet voor de workshops van de volgende dag. Tot slot werd de laatste dag geïnventariseerd welke aandachtspunten en beleidslijnen van belang gevonden werden voor de nabije toekomst.

Als dagvoorzitter was Gee de Wilde gevraagd. Hij is klinisch psycholoog, maar heeft naar eigen zeggen "nog nooit één patiënt beter gemaakt". De Wilde is vooral actief op het gebied van cliëntenparticipatie, onder ander als voorzitter van het Platform GGZ en secretaris van de Taskforce Vermaatschappelijk GGZ. Met veel enthousiasme en deskundigheid (én goed ingevoerd in de materie) leidde hij de bijscholing.

De inleidingen

Sleutelfiguren uit diverse hoeken van de samenleving schetsten de stand van zaken en gingen met de deelnemers in debat over de rol en positie van SPV-en in de toekomst.

Simone Loonstra (beleidsmedewerker bij VWS) belichtte de veranderende GGZ vanuit het overheidsperspectief. Met ingang van 1 januari 2008 wordt de ambulante kortdurende GGZ overgeheveld van AWBZ naar de Zorgverzekeringswet en komt de eerstelijns psychologische zorg in de basisverzekering. In opdracht van het Ministerie van VWS heeft de LGV (Landelijke Vereniging Georganiseerde 1e lijn) een eerste beschrijving gemaakt van de functie praktijkondersteuner GGZ in de eerste lijn. Deze notitie geeft een eerste invulling van de functie weer. Feitelijk kan het gezien worden als een basisdocument voor verder overleg tussen de betrokken partijen. In haar presentatie maakte zij duidelijk dat de overheveling naar de Zorgverzekeringswet positieve gevolgen zal hebben: meer innovatie, kwaliteit, transparantie en diversiteit. Dit sluit aan bij de visie van VWS dat de zorg "beter, efficiënter en klantvriendelijker" zal moeten worden.

Frank Marijnen is mededirecteur van "Roads". Dit is een jobcoach organisatie die - in nauwe samenwerking met anderen - een breed aanbod ontwikkelt op het gebied van arbeidsmatige, educatieve en recreatieve activiteiten. Daarbij worden werkplekken "op maat" gecreëerd. Het perspectief, de kracht en de mogelijkheden van de cliënt staan daarbij centraal. Dit is terug te vinden in de visie op het management. Binnen de organisatie is sprake van duaal management: op ieder bestuurs- en managementniveau werken koppels; een ervaringsdeskundige (veelal een GGZ-achtergrond) en een niet-ervaringsdeskundige. Marijnen vervult bijvoorbeeld de directeursfunctie samen met Kees Onderwater. Deze visie was de leidraad voor zijn pleidooi, om de cliënt meer verantwoordelijkheid en regie te geven.

Martien Bouwmans is beleidsmedewerker en coördinator eerste lijn bij Zorgverzekeraars Nederland. In zijn lezing "SPV in de eerste lijn, oude taken in moderne tijden" ging hij uitgebreid in op de gevolgen van de overheveling van de curatieve kortdurende GGZ naar de Zorgverzekeringswet en het opnemen van de eerstelijns psychologische zorg in de basisverzekering. Er komt een groter budget beschikbaar voor eerstelijns GGZ en GGZ-instellingen raken (dus) een deel van hun AWBZ-budget kwijt. Dit leidt tot marktwerking en betekent dat traditionele aanbieders niet vanzelfsprekend en de enige, zorgaanbieders zijn. Zo is het continueren van de inzet van SPV-en in huisartsenpraktijken, niet zondermeer mogelijk. Nieuwe aanbieders zullen hun aanbod ter contractering voorleggen aan de zorgverzekeraars.

Deze focus wordt vooral op ontwikkeling van GGZ-zorg in de eerste lijn zodat de patiënt zo snel en doelmatig mogelijk behandeld wordt. Daarbij wordt tevens gekeken naar mogelijkheden om langdurig zorgafhankelijke cliënten zoveel als mogelijk in de eerste lijn te behandelen. Marktwerking heeft dus ook tot gevolg dat er concurrentie en onderlinge competitie tussen hulpverleners kan ontstaan.

Irene Tolner is sociaal psychiatrisch verpleegkundige en Master Advanced Nursing Practice (MANP). In haar inleiding "Farmacotherapie en de verpleegkunde" schetste zij de ontwikkelingen die hebben geleid tot de huidige stand van zaken met betrekking tot de voorschrijfbevoegdheid door verpleegkundigen. Met name in de somatische gezondheidszorg schrijven verpleegkundigen medicijnen voor. Tot voor kort ontbraken hiervoor de wettelijke kaders. Onlangs (februari 2007) is de nieuwe Geneesmiddelenwet aangenomen, waardoor het voor verpleegkundigen wettelijk mogelijk wordt gemaakt om - onder bepaalde voorwaarden - medicijnen voor te schrijven.

De voorgestelde tweedeling in de verpleegkundige beroepen- en onderwijsstructuur (VBOC-rapport 2006) impliceert dat farmacotherapie beschouwd wordt als één van de mogelijke taken voor de toekomstige verpleegkundige specialist artikel 14. Uit de ledenraadpleging van V&VN-SPV (2006) blijkt dat 87% van de respondenten zichzelf in de toekomst het liefst gepositioneerd ziet als verpleegkundige specialist. De helft van de respondenten vindt dat het (geprotocolleerd) voorschrijven van medicatie tot het domein van de SPV kan gaan behoren, en 64% acht zich hierin ook bekwaam.

Edwin Bas is werkzaam bij Lilly Nederland in de functie van nationaal strategisch manager. Lilly is reeds jaren de gastheer op Terschelling, in die zin dat zij de bijscholingsdagen financiert en organiseert. Dit laatste overigens in nauwe samenwerking met het bestuur van V&VN-SPV. In zijn presentatie "Verkoper of zorgpartner" informeerde hij de deelnemers over de doelen, visie en missie van een goet farmaceutisch bedrijf. Op enthousiast wijze was hij in staat om de deelnemers een kijkje te gunnen in het bedrijf. De farmaceutische industrie wordt door menigeen gezien als een adept van de medicijnen mafia.

Bas was echter in staat om duidelijk te maken dat er ook een keerzijde bestaat, namelijk dat het welzijn van de patiënt een centrale rol speelt, en dat het bedrijf naast medicijnen ook (en vooral) zorgpartnership verkoopt.

Het Lagerhuis Debat

Onder toezien oog van de sleutelfiguren, die tevens als jury fungeerde, werd aan de hand van twee stellingen gedebatteerd tussen voor- en tegenstanders en gediscussieerd met het publiek.

De stellingen waren: "De sociale psychiatrie moet uit de tweede lijn weg" en "Alleen de cliënt heeft de regie in de sociale psychiatrie". De meningen van de deelnemers over het belang van het debat liepen uiteen. Sommigen vonden het verloop wat verwarrend en ongestructureerd. Het doel van het debat was vooral om de deelnemers "op te warmen" voor een actieve inbreng gedurende de volgende dag, en in die zin was de opzet geslaagd.

De workshops

Na de plenaire uitleg en inleidingen door de workshopleiders, lieten de deelnemers zich verdelen in drie groepen.

Elke groep vertegenwoordigde een specifiek aandachtsgebied van het werk van de SPV:

- acute zorg (geleid door Jeanne Derks en Hilde Rijnders)
- preventieve zorg (geleid door Jos de Munnick en Jaap te Velde)
- chronische zorg (geleid door Bauke Koekoek en Henk Willem Klaassen).

De sleutelfiguren vormden drie duo's en intervenueerden binnen de workshops vanuit verschillende perspectieven:

- multidisciplinaire samenwerking (Margot Scholte en Frans Verberk)
- cliënt- en beroepsperspectief (Frank Marijnen en Irene Tolner)
- VWS en Zorgverzekeraars (Simone Loonstra en Martin Brouwer).

Er werd intensief aan de thema's gewerkt, steeds vanuit een andere invalshoek. De wisselende aanwezigheid en interventies van de sleutelfiguren leidden tot verdieping.

Een scala van onderwerpen kwam uitvoerig aan bod, met daarbij als centrale vraag: wat is nodig om goede psychiatrische zorg te verlenen? Er werd stilgestaan bij DBC's en zorgprogramma's, opleidingseisen, voegsignalering, kwaliteitsbewaking, methodieken, prioriteitenstelling, rolverdeling, verzelfstandiging en actieve samenwerking met andere (eerstelijns) instellingen en voorzieningen. De positie van de SPV zal veranderen. In hoeverre, is nog niet te overzien. Bijna unaniem was men van mening dat er eerder sprake is van "kansen" dan van een "bedreiging". We staan aan het begin van een nieuwe periode, waarin meer (en wéér) generalistisch en vraaggericht gewerkt gaat worden.

De uitkomsten van de workshop zullen geïnventariseerd worden en dienen verder uitgewerkt te worden. In dit verband deed de voorzitter van V&VN-SPV Frans Verberk een dringend beroep op de aanwezige deelnemers om hierin een actieve rol te vervullen en zich aan te sluiten bij te vormen werkgroepen.

Tenslotte

De achtste bijscholing verliep geheel anders dan afgelopen jaren. Terwijl voorheen het accent lag op de informatieoverdracht werd nu veel meer een beroep gedaan op de ervaringen, deskundigheid en visie van de deelnemers. Op deze wijze ontstond een "denktank" van waaruit de verdere ontwikkeling en positionering van ons beroep gestalte gaat krijgen.

Het bestuur van V&V-SPV (momenteel dramatisch geminimaliseerd tot enkele personen...) zal de komende tijd gebruiken om de resultaten om te zetten in activiteiten en beleidslijnen.

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar Lilly Nederland (wederom een uitstekend gastheer) en naar de bestuursleden Frans Verberk en Didier Rammers, beiden verantwoordelijk voor de uitvoering van de bijscholing. Naast het feit dat zij bijzonder goed geïnformeerd waren over de huidige stand van zaken en ontwikkelingen, kozen zij voor een geheel andere opzet. Gedurfd, en zeer geslaagd.

En 's avonds laat, in café "De Groene Weide", zong Hessel weer...

*We have gone through all the moves
carefully to step on time
and we held on to each other
afraid of stepping out of line
So let's throw off those chains
and find new roads to follow
that lead us beyond the dreams
that made the fire glow*

Oproep aan SPV-en die van 1974 - 2007 opgeleid zijn in de regio Zuyd

Op vrijdag 7 maart 2008 vanaf 17.00 uur in Auberge de Rousch - Kloosterkensweg 17 - 6419 PJ - Heerlen is er een reünie ter gelegenheid van de beëindiging van de oude SPV-opleiding (MGZ-GGZ). De nieuwe SPV-opleiding is inmiddels gestart.

De reünie is bedoeld voor alle Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundigen die afgestudeerd zijn aan de SPV-opleiding (MGZ-GGZ) van Sittard in de periode 1974 - 1998 en in Heerlen 1999 - 2007 en de (oud) medewerkers. Het is een unieke kans om oude bekenden te ontmoeten. Nadere informatie over aanmelding en het programma volgt via de speciale edities van de digitale nieuwsbrief.

Geef uw emailadres door aan Yolande Keulers (y.keulers@hszuyd.nl) als u de digitale nieuwsbrief nog niet ontvangen heeft.